

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

TSÖLIAAKIA SERODIAGNOSTIKA

Lühendid	S-tTG IgA – koe transglutaminaasi vastane IgA S,P-EMA IgA – endomüüsiiumivastane IgA S,P-AGA IgA – gliadiinivastane (deamideeritud) IgA S,P-AGA IgG – gliadiinivastane (deamideeritud) IgG
Mõiste	<p>Tsöliaakia ehk gluteenenteropaatia on peensoole limaskestast autoimmuunse geneesiga põletikuline haigus, mida iseloomustab limaskestast hattude kahjustus koos sellest tingitud malabsorptsioonisündroomiga.</p> <p>Esinemissagedus Euroopas keskmiselt 1%, Eestis 0,34% elanikkonnast.</p> <p>Tsöliaakia risk on seotud HLA-DQ2 ja HLA-DQ8 geenide esinemisega ja gluteenirikka toiduga.</p> <p>Tsöliaakia kliiniline pilt on väga heterogeenne, haiguse kulgu võib olla asümptomaatilistest kuni raskete vormideni.</p> <p>Tsöliaakia serodiagnostika algoritm soovitab esmase uuringuna S-tTG IgA koos immuunglobuliin A-ga (S,P-IgA), et välistada IgA defitsiiti.</p> <p>ITK Kesklaboris tTG IgA ja AGA IgA määramiseks kasutatavad meetodid tuvastavad IgA puudumise patsiendi proovis ning juhul kui proovis ei leidu IgA-d piisavalt, väljastab labor vastusena vastava kommentaari.</p> <p>S-tTG IgA positiivse tulemuse kinnitamiseks või piiripealsete tulemuste korral soovitatakse määrata lisaks S,P-EMA IgA, S,P-AGA IgA, S,P-AGA IgG,</p> <p>IgA defitsiidiga isikutel S,P-AGA IgG.</p> <p>< 2 a lastel on esmaseks uuringuks S,P-AGA IgG.</p> <p>Haiguse kulu – soole limaskestast kahjustuse ja gluteenivaba dieedi edukuse – monitoorimiseks soovitatakse S-tTG IgA ja S,P-AGA IgA määramist esimesel aastal iga 3–6 kuu järel ja edaspidi üks kord aastas.</p>
Näidustused tTG IgA, EMA IgA, AGA IgA AGA IgG	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tsöliaakia diagnostika ▪ Duodenaalbiopsia näidustuse üle otsustamine ▪ Haiguse kulu jälgimine ▪ Tsöliaakia diagnostika IgA puudulikkuse korral
Proovivõtu vahendid	tTG, EMA, AGA: Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti EMA, AGA: Geeli ja liitiumhepariiniga katsuti
Materjali säilivus ja transport	Seerum, plasma: 2–8 °C 14 päeva Juhul, kui proovimaterjali ei saa kohe laborisse saata, tuleb seerum/plasma eraldada.
Teostamise aeg ja koht	Kaks korda nädalas, immunoloogia labor, Ravi 18
Mõõtmismeetod	EMA IgA – Kaudne immuunfluorestsentsmikroskoopia tTG IgA AGA IgA AGA IgG – Fluoroensüüm-immunomeetria
Referentsvahemikud EMA IgA tTG IgA AGA IgA AGA IgG	Negatiivne <7 kU/L: Negatiivne; 7–10 kU/L: Piiripealne; > 10 kU/L: Positiivne

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

Tõlgendus	Negatiivne	Puudub seroloogiline viide tsöliaakiale. Kui peensoole histoloogilise uuringu leid on iseloomulik tsöliaakiale, uurida HLA-DQ2 ja HLA- DQ8 geenide esinemist.
	Positiivne	Kahtlus tsöliaakiale.
	Piiripealne	Asümptomaatilisel patsiendil soovitav kordusuuring 3-6 kuu pärast, eeldusel, et patsient tarvitab gluteeni. Sümptomaatilisel patsiendil on näidustatud peensoole biopsia, soovitavalt peale gluteenirohket dieeti. S-tTG IgA, S,P-EMA IgA ja S,P-AGA IgA kontsentratsioonid vähenevad gluteenivaba dieedi korral 2–3 kuu möödudes ja dieedi lõpetamisel suureneb vastavate antikehade kontsentratsioon uuesti.
HK hinnakirja koodid		66707 iga parameeter: S-tTG IgA, S,P-AGA IgA, S,P-AGA IgG 66712 S,P-EMA IgA
Kirjandus		<ol style="list-style-type: none"> 1. Celiac disease. World Gastroenterology Organisation Global Guidelines July 2016 2. Phadia 250 EliA GliadinDP IgA Well originaaljuhend 3. Phadia 250 EliA GliadinDP IgG Well originaaljuhend 4. Phadia 250 EliA Celikey IgA Well originaaljuhend 5. Euroimmun IIFT Mosaic: Liver (Monkey)/Oesophagus (Monkey)/Intestine (Monkey)/Gliadin (GAF-3X) originaaljuhend
Koostaja		Piret Kedars, Maarit Veski